

UNIVERSITETI PUBLIK "KADRI ZEKA" UNIVERSITY

Zija Shemsiu pn., 60000, Gjiilan, Republika e Kosovës
www.uni-gjiilan.net tel: 0280390112

Ref . nr .01/2914 Dt. 18.12.2023

Në mbështetje të nenit 48, parag. 1, nënparag. 1.9 dhe 1.10, nenit 6, parag. 3, nënparag. 3.4 si dhe nenit 60, parag. 3 të Statutit të Universitetit Publik "Kadri Zeka", në nenin 2, parag. 1.7 të Ligjit për Arsimin e Lartë në Republikën e Kosovës ("Gazeta Zyrtare e RKS", Nr. 04/L-037) si dhe në nenin 23 të Rregullores së Punës së Senatit të Universitetit "Kadri Zeka" në Gjiilan, Senati i Universitetit Publik "Kadri Zeka", në mbledhjen e mbajtur më: 18.12.2023, nxjerr:

REGULLOREN PËR ETIKË DHE INTEGRITET NË KËRKIMIN SHKENCOR

Neni 1

Qëllimi

Qëllimi i *Rregullores për etikë dhe integritet në kërkimin shkencor* është rregullimi i procedurës, detyrimeve dhe përgjegjësisve, si dhe mënyrës dhe kushteve në të cilat arrihen, depozitohen rezultatet e kërkimit shkencor, punës artistike të stafit mësimor, stafit hulumtues dhe studentëve në Universitetin Publik "Kadri Zeka", Gjiilan.

Neni 2

Fushëveprimi

1. Me *Rregulloren për etikë dhe integritet në kërkimin shkencor* krijohet një kornizë për kryerjen e një kërkimi në përputhje me parimet dhe përgjegjësitë për etikën dhe integritetin e kërkimit, të realizuar nga anëtarët e komunitetit shkencor në Universitetin Publik "Kadri Zeka", Gjiilan.

2. Përmes rregullores synohet të arrihet:

1.1. promovimi i integritetit në krijimtarinë akademike;

1.2. identifikimi i praktikave që përbëjnë pandershmëri në krijimtarinë akademike;

1.3. rritja e intolerancës ndaj manifestimeve të pandershmërisë në krijimtarinë akademike si dhe

1.4 parashikimi i masave për të parandaluar pranimin e praktikave të pandershmërisë në krijimtarinë akademike;

Neni 3

1. Dispozitat e kësaj rregulloreje zbatohen ndaj stafit akademik të cilët janë zgjedhur dhe kanë krijuar marrëdhënie pune në Universitetin Publik “Kadri Zeka”, Gjilan, si në vijim.:

1. 1. Stafi i rregullt akademik:

1.1.1. Profesorët e rregullt;

1.1.2. Profesorët e asocuar;

1.1.3. Profesorët asistentë;

1.1.4. Asistentët e universitetit dhe

1.1.5. Lektorët.

1.2. Stafi i angazhuar akademik në:

1.2.1. Mësimdhënie akademike;

1.2.2. Kërkime shkencore dhe

1.2.3. Krijimtari artistike.

Neni 4

Parimet themelore të etikës dhe integritetit të kërkimit shkencor

1. Kjo rregullore njeh dhe mbron parimet themelore të etikës dhe integritetit të kërkimit shkencorë si në vijim:

1.1. Besueshmërinë në sigurimin e cilësisë së kërkimit, e reflektuar në dizajn, metodologji, analizë dhe përdorim të burimeve;

1.2. Ndershmërinë në zhvillimin, ndërmarrjen, rishikimin, raportimin dhe komunikimin e kërkimit në mënyrë transparente, të drejtë, të plotë dhe të paanshme;

1.3. Respektimin për kolegët, pjesëmarrësit në hulumtim, shoqërinë, ekosistemet, trashëgiminë kulturore dhe mjedisin;

1.4. Përgjegjësinë për kërkimin nga ideja në publikim, për menaxhimin dhe organizimin e tij, për trajnimin, mbikëqyrjen dhe mentorimin, dhe për ndikimet e tij më të gjera.

2. Ndjekja e parimeve themelore etike në të gjitha aktivitetet e lidhura me kërkimin shkencorë do të sigurojë që kërkimi të jetë autentik si dhe siguria e pjesëmarrësve në studim, e vetë studiuesit dhe e publikut në përgjithësi.

3. Shprehja - **integriteti i kërkimit** përkufizohet si angazhim i të gjitha palëve që kryejnë dhe financojnë kërkimin (kërkuesit, organizatat që kryejnë kërkime dhe organizatat financuese të

kërkimit) në harmoni ndaj parimeve etike dhe standardeve të larta profesionale thelbësore për kryerjen e përgjegjshme të kërkimit.

Neni 5

Masat mbështetëse

1. Masat mbështetëse të Universitetit Publik “Kadri Zeka”, Gjilan janë:

1.1. Nxitja e një kulture kërkimore që përqafton parimet e përcaktuara në *Rregulloren për Etikën dhe Integritetin e Kërkimit Shkencor* si dhe të gjitha detyrimet e përcaktuara në legjislacionin përkatës që rregullon mbrojtjen e dinjitetit, të drejtave, sigurisë, lirisë së shprehjes dhe privatësisë së atyre që janë të përfshirë në kërkime;

1.2. Ofrimi i mbështetjes dhe trajnimeve për stafin akademik dhe studentët, si dhe për çdo person tjetër të angazhuar në projektet kërkimore të universitetit për të ruajtur ndërgjegjësimin dhe standardet e larta etike;

1.3. Mbajtja e një procesi të rishikimit etik që mundëson që projektet kërkimore t'i nënshtrohen një niveli shqyrtimi në përpjesëtim me rrezikun etik dhe

1.4. Mbajtja e një mbikëqyrjeje të politikave dhe praktikave të komisioneve disiplinore së fakulteteve ose të nivelit ekuivalent dhe të ndërmarrjes së veprimeve të duhura kur ka prova se politikat e mirëfillta akademike të UKZ-së nuk po respektohen.

Neni 6

Përgjegjësitë

1. Universiteti Publik “Kadri Zeka”, Gjilan:

1.1. do të veprojë në drejtim të mbajtjes së studiuësve të tij të ndërgjegjshëm për parimet dhe standardet e etikës dhe integritetit të kërkimit dhe

1.2. do të angazhohet të sigurojë një cilësi të lartë kërkimore akademike dhe të sigurojë që të gjitha aktivitetet kërkimore të ndërmarra nga studiuësit e UKZ-së, ose në ambientet e UKZ-së, që përfshijnë pjesëmarrës njerëz dhe/ose të dhëna personale si objekt i kërkimit, të kryhen në një mënyrë që mbron dinjitetin, të drejtat, shëndetin, sigurinë, lirinë e shprehjes dhe privatësinë e personave të përfshirë. Ky angazhim do të shtrihet tek pjesëmarrësit në kërkime, studiuësit, studentët dhe palët e treta.

Neni 7

Përgjegjësia e përgjithshme për kryerjen e një kërkimi në përputhje me etikën e kërkimit dhe standardet e integritetit i takon rektorit dhe prorektorit për hulumtime dhe kërkime shkencore, udhëheqësit të fakulteteve-dekanëve dhe Instituteve të UKZ-së. Të njëjtit janë përgjegjës për kërkimin etik brenda njësive të tyre, duke përfshirë kërkimin e bërë edhe nga studentët.

Neni 8

Universiteti Publik “Kadri Zeka”, Gjilan ka themeluar Këshillin e Etikës roli i të cilit është të këshillojë Rektorin për çështjet etike që kanë të bëjnë me kërkimin e UKZ-së dhe mbikëqyrjen e zbatimit të *Kodit të Etikës dhe Rregulloren e integritetit në kërkimin shkencor*.

Neni 9

1. Stafit akademik të cilët janë zgjedhur dhe kanë krijuar marrëdhënie pune në Universitetin Publik “Kadri Zeka”, Gjilan, duke përfshirë bashkëpunëtorët vizitues, përfituesit e granteve dhe personat/entitetet që kryejnë detyra kërkimore duhet t'i përmbahen kësaj rregulloreje e cila përcakton parimet themelore të kërkimit etik në shkencat sociale, humane dhe në fusha e tjera relevante kërkimore-shkencore.

2. Secili subjekt i përmendur në paragrafin e parë të këtij neni është përgjegjës për identifikimin e çështjeve etike që mund të lidhen me kërkimin shkencor të tij/saj.

3. Studiuesit e UKZ-së ose çdo person tjetër që kryen kërkime shkencore në mjediset e UKZ-së, do të respektojnë Kodin e Sjelljes së UKZ-së për praktikën e mirë të kërkimit dhe do të marrë të gjitha hapat e arsyeshëm për të garantuar që kryerja etike e kërkimit shkencor që përfshinë pjesëmarrës njerëz dhe të dhëna personale respektohet gjatë gjithë kohës.

4. Studiuesit janë përgjegjës për të siguruar që kërkimi i tyre shkencor do të kryhet në përputhje me standardet më të larta të integritetit të kërkimit shkencor dhe kërkesat etike të organeve profesionale dhe rregullatore.

5. Studiuesit duhet të sigurojnë që ata janë plotësisht të vetëdijshëm dhe në përputhje me pritshmëritë e UKZ-së për zhvillimin etik të kërkimit shkencor dhe kërkesat etike të financuesve të kërkimit shkencor, organeve profesionale dhe/ose pritshmërive të disiplinës së tyre kërkimore shkencore.

6. Gjatë kryerjes së një kërkimi shkencor, studiuesit duhet të sigurojnë që të merren parasysh të gjitha implikimet etike të një projekti kërkimor- shkencor, duke përfshirë ndikimin mbi:

6.1. ata që janë të përfshirë në kërkim shkencor;

6.2. ata që mund të preken prej tij;

6.3. mirëqenia e kafshëve;

6.4. ndjeshmëritë kulturore;

6.5. speciet dhe vendet e mbrojtura si dhe

6.6. mjedisin.

Neni 10

Mosrespektimi i Kodit të Sjelljes për Etikën dhe Integritetin në Kërkim Shkencor mund të rezultojë në marrjen e veprimeve sipas rregulloreve që rregullojnë hetimin e sjelljes së pahijshme të kërkimit shkencor, respektivisht Kodit të Etikës së UKZ-së.

Neni 11

Rezultatet e punës kërkimore-shkencore

1. Rezultatet e punës kërkimore-shkencore (në tekstin e mëtejshëm: rezultatet shkencore) përcaktohen me *Rregulloren për procedurën, mënyrën e vlerësimit dhe paraqitjen sasiore të rezultateve të kërkimit shkencor të studiuësve* (në tekstin e mëtejshëm: Rregullore) dhe përfshijnë botime shkencore dhe materiale të tjera shkencore të krijuara si rezultat i kërkimit shkencor në universitet dhe veçanërisht ato të krijuara si rezultat i projekteve dhe programeve të financuara tërësisht ose pjesërisht nga organizatat dhe organizmat e ndryshëm si vendore ashtu edhe ndërkombëtar.

2. Staf i akademik të cilët janë zgjedhur dhe kanë krijuar marrëdhënie pune në Universitetin Publik “Kadri Zeka”, Gjiilan, gjatë realizimit të aktiviteteve kërkimore-shkencore do të respektojnë parimet e përgjithshme të etikës dhe integritetit të kërkimit shkencor. Studiuesit gjatë zbatimit të aktiviteteve kërkimore:

2.1. duhet të përpiqen të arrijnë përsosmëri në kryerjen e kërkimit me qëllim krijimin dhe shpërndarjen e punës së cilësisë sa më të lartë. Në pajtueshmëri me udhëzimet për praktikën e mirë kërkimore dhe parimet e etikës dhe integritetit të kërkimit në të gjitha aspektet e kërkimit, duke përfshirë identifikimin dhe raportimin mbi objektivat e kërkimit, metodat dhe procedurat e kërkimit, mbledhjen e të dhënave, referimin e punës së studiuësve të tjerë, interpretimin e gjetjeve të kërkimit dhe bërjen konkluzione të justifikueshme;

2.2. duhet të kenë të drejtën të vënë në dyshim njohuritë aktuale në fushën e studimit, të nxjerrin dhe shqyrtojnë ide të reja dhe të zgjedhin qëllimin e tyre kërkimor dhe metodat e ekzekutimit të kërkimit dhe mënyrat e shpërndarjes së rezultateve të tyre kërkimore. Pavarësia në kërkim do të sigurojë objektivitetin dhe paanshmërinë më të madhe gjatë gjithë procesit të kërkimit, i cili nuk do të udhëhiqet nga ndonjë faktor politik, ekonomik, ideologjik ose të ngjashëm;

2.3. duhet të jenë të sinqertë në lidhje me kërkimin e tyre dhe kërkimin e të tjerëve. Kjo vlen për të gjitha fazat e procesit të kërkimit, duke përfshirë prezantimin e objektivave, metodave dhe procedurave të kërkimit, mbledhjen dhe analizën e të dhënave, referimin e punës së studiuësve të tjerë, interpretimin e gjetjeve të kërkimit dhe nxjerrjen e konkluzioneve të justifikueshme bazuar në gjetjet. Ndërmëria në kërkime nënkupton sigurimin e paansisë në

të gjitha aspektet e veprimtarisë kërkimore, duke përfshirë edhe aplikimin për financim, deklarimin e konfliktit të interesit, publikimin e rezultateve dhe njohjen e kontributit të drejtpërdrejtë dhe të tërthortë të kolegëve, bashkëpunëtorëve dhe të tjerëve të përfshirë në veprimtarinë kërkimore;

2.4. duhet të promovojnë përhapjen e hapur të ideve, metodave, të dhënave dhe rezultateve të kërkimit dhe debatin e tyre;

2.5. pritet të trajtojnë studiuesit e tjerë në mënyrë të drejtë dhe me respekt gjatë gjithë procesit të kërkimit. Të drejtat ndaj studiuesve të tjerë janë të një rëndësie të veçantë në shqyrtimin dhe procesin e hetimit të sjelljes së pahijshme të kërkimit shkencor;

2.6. pritet të sigurojnë qartësi në raportimin e të dhënave dhe materialeve të kërkimit shkencor, mbledhjen e të dhënave dhe metodat e analizës së përdorur për të marrë rezultatet e kërkimit shkencor. Transparenca duhet të respektohet edhe për sa i përket deklarimit të qartë të çdo konflikti të mundshëm interesi, të karakterit financiar ose të karakterit tjetër që lidhet me kërkimin shkencor;

2.7. duhet të jenë përgjegjës ndaj publikut të gjerë për angazhimin e tyre në aktivitetet kërkimore shkencore dhe duhet të veprojnë në përputhje me rrethanat. Për të përmbushur këtë kërkesë, ata duhet të sigurojnë që çdo hulumtim i ndërmarrë të jetë në përputhje me të gjitha marrëveshjet, termat dhe kushtet që lidhen me projektin kërkimor shkencor dhe të mundësojnë transparencën e tij. Përgjegjësi në komunitetin e kërkimit shkencor duhet të sigurojë që individët dhe organizatat e përfshira në kërkime të mbahen përgjegjëse kur veprimet e tyre nuk i përmbushin standardet e përcaktuara nga konkordati i kërkimit shkencor respektivisht marrëveshjet për kërkime shkencore marrëveshje midis universiteteve, instituteve kërkimore dhe financuesve për të mbështetur zhvillimin e karrierës së studiuesve.

2.8. duhet të tregojnë kujdes dhe respekt për të gjithë pjesëmarrësit dhe subjektet e kërkimit, duke përfshirë njerëzit, kafshët, mjedisin dhe objektet kulturore. Po ashtu duhet të tregojë kujdes dhe respekt për kujdesin e kërkimit shkencor dhe bursave për brezat e ardhshëm.

2.9. duhet të veprojnë në përputhje me normat dhe standardet mbizotëruese disiplinore dhe t'i përmbahen një protokollit të rënë dakord kur është e zbatueshme në zbatimin e aktiviteteve kërkimore shkencore, duke zbatuar metodat e kërkimit, duke bërë interpretimin dhe nxjerrjen e vërejtjeve përmbyllëse dhe komunikimin e gjetjeve të kërkimit shkencor.

2.10. duhet të sigurojnë se kanë aftësitë dhe burimet e nevojshme për të ndërmarrë kërkimin shkencor dhe për të përfituar nga mundësitë e trajnimit të ofruara nga UKZ-ja. UKZ duhet të sigurojë trajnimin përkatës dhe mundësitë për zhvillimin e kapaciteteve për kërkuesit shkencor

e tij, si dhe burimet e nevojshme për të kryer kërkime shkencore në përputhje me standardet e kërkuara;

2.11. Universiteti Publik “Kadri Zeka” si dhe studiuesit e saj duhet të sigurojnë dinjitetin, të drejtat, sigurinë dhe mirëqenien dhe të shmangin rrezikun e paarsyeshëm ose dëmtimin e subjekteve kërkimore shkencore, pjesëmarrësve, studiuesve dhe të të gjitha palëve të tjera të përfshira në kërkim shkencor dhe të raportojnë çdo shqetësim përkatës për këto çështje. Hulumtimi duhet të ndërmerret vetëm nëse përfitimet e parashikuara justifikojnë rreziqet e përfshira dhe

2.12. Universiteti Publik “Kadri Zeka” si dhe studiuesit e saj duhet të respektojnë të gjitha kërkesat ligjore dhe etike që lidhen me kërkimin e tyre shkencor. Kjo përfshin paraqitjen e projekteve kërkimore-shkencore për recensionin aty ku është e përshtatshme dhe veprimin sipas rezultatit të atij recensionit.

Neni 12

Praktikat e mira kërkimore-shkencore

1. Në kryerjen e çdo veprimtarie kërkimore-shkencore, Universiteti Publik “Kadri Zeka” dhe studiuesit e tij do të ndjekin dhe respektojnë në përpikëri rekomandimet e mëposhtme për praktikën e mirë në kërkim shkencor.

2. Praktika e mirë kërkimore-shkencore përfshinë aspektet e mëposhtme:

2.1. Mbajtjen e standardeve të hapura, të ndershme dhe të drejta, duke përfshirë pyetjen e gatshme të gjetjeve të vetë studiuesit dhe atributimin e duhur të kontributit të dhënë nga të tjerët;

2.2. Udhëheqjen, organizimin dhe bashkëpunimin në kërkime shkencore, duke përfshirë mbikëqyrjen dhe mentorimin e duhur të studiuesve të rinj;

2.3. Regjistrimin e duhur (duke përfshirë ruajtjen e të dhënave) mirëmbajtjen dhe raportimin e kërkimit shkencor, duke lejuar verifikimin e gatshëm të cilësisë dhe integritetit të të dhënave të kërkimit shkencor;

2.4. Shpërndarjen, aplikimin dhe shfrytëzimin e duhur të gjetjeve të hulumtimit, përfshirë rezultatet negative;

2.5. Pajtueshmërinë me rregulloret ose politikat përkatëse, qofshin ato ligjore, institucionale apo të tjera, të cilat rregullojnë aspekte të veçanta të kërkimit ose përfshirjen e fëmijëve dhe të rriturve të cenueshëm;

2.6. Pjesëmarrjen vetëm në punë që përputhet me standardet e pranuar etike dhe që garanton sigurinë e të gjithë atyre që lidhen me kërkimin shkencor;

2.7. Pjesëmarrjen vetëm në punë të cilat studiuesi është kompetent për t'i kryer;

2.8. Shmangien ose deklarimin e konflikteve të interesit dhe

2.9. Ruajtjen e rreptë të konfidencialitetit të gjithë personave të përfshirë aty ku është e nevojshme

Neni 13

Universiteti Publik “Kadri Zeka” dhe studiuesit e tij do të promovojnë dhe mbështesin një mjedis, i cili inkurajon dhe nxit angazhimin kërkimor-shkencor të karakterizuar nga standarde të larta etike, bashkëpunim të ndërsjellë, profesionalizëm dhe shpërndarje të hapur dhe të ndershme të ideve.

Neni 14

E drejta e pronësisë intelektuale

1. Pronësia intelektuale e krijuar nga studiuesit e Universitetit Publik “Kadri Zeka”, gjatë aktiviteteve të tyre të rregullta ose të caktuara në mënyrë specifike përfaqëson automatikisht pronësinë e saj, përveç nëse përcaktohet ndryshe në një marrëveshje kërkimi ose financimi.

2. Universiteti Publik “Kadri Zeka” do të inkurajojë zhvillimin dhe shfrytëzimin e pronësisë intelektuale, me çdo mjet që është më i përshtatshëm, në dobi të UKZ-së, stafit të saj dhe shoqërisë. Njëherit UKZ-ja dhe studiuesit duhet të marrin masa të mbrojnë çdo pronësi intelektuale që rrjedh nga kërkimi shkencor i tyre.

3. Shprehja - **pronësia intelektuale** në kontekstin e kërkimit shkencor përfshinë krijimet mendore të studiuesve si, një shpikje, një dizajn, të dhëna kërkimore dhe gjetje të tjera të kërkimit shkencor, ideve, proceseve, softuerit, harduerit, aparaturave dhe pajisjeve, substancave dhe materialeve, si dhe vepra artistike dhe letrare. (duke përfshirë publikimet akademike dhe shkencore). Specifikat tjera rreth pronësisë Intelektuale rregullohet me rregullore të veçantë të UKZ-së.

Neni 15

Menaxhimi i financave të kërkimit shkencor

Universiteti Publik “Kadri Zeka” dhe studiuesit e tij do të marrin në konsideratë çdo implikim etik që lidhet me burimet e financimit. Studiuesit duhet të sigurojnë respektimin e kushteve çdo granti ose kontrate në lidhje me kërkimin shkencor. Kontrolli financiar, përdorimi dhe menaxhimi i financave të kërkimit shkencor do të rregullohet nga politikat dhe procedurat financiare dhe të shpenzimeve të UKZ-së.

Neni 16

Universiteti Publik “Kadri Zeka” dhe studiuesit e tij duhet të respektojnë çdo procedurë auditimi ose monitorimi të zbatuar nëpërmjet organeve të brendshme dhe të jashtme, me të cilat mund t'u kërkohe në mënyrë legjitime të bashkëpunojnë. Një auditim ose monitorim i tillë mund të përfshijë ekzaminimin e menaxhimit të projektit kërkimor shkencor, pajtueshmërinë

me standardet dhe procedurat specifike të praktikës kërkimore-shkencore si ato të përcaktuara nga *Kodi i Sjelljes dhe Integriteti në Kërkim Shkencor* ose me kërkesat e sponsorëve të jashtëm.

Neni 17

Mbrojtja e të dhënave personale

1. Universiteti Publik “Kadri Zeka” dhe studiuesit e tij duhet të respektojnë të gjitha kërkesat ligjore, etike, të organeve financuese dhe organizative për mbledhjen, përdorimin dhe ruajtjen e të dhënave, veçanërisht të të dhënave personale, ku duhet kushtuar vëmendje specifike kërkesave të legjislacionit për mbrojtjen e të dhënave.
2. Nëse një studiues largohet nga UKZ përpara skadimit të periudhës së kërkuar të ruajtjes së të dhënave, ai/ajo ka përgjegjësinë të sigurojë që të dhënat mos të publikohen apo të përdoren nga ai.
3. Hulumtuesit duhet të sigurojnë që të dhënat të mbahen të sigurt për një periudhë afatgjatë, për një periudhë dhjetëvjeçare pas përfundimit të një projekti kërkimor, ose për më gjatë nëse specifikohet nga financuesi ose sponsori i kërkimit shkencor.

Neni 18

1. Universiteti Publik “Kadri Zeka” dhe studiuesit e tij duhet të sigurojnë konfidencialitetin e të dhënave personale në lidhje me pjesëmarrësit në kërkim shkencor dhe t'u përmbahen kërkesave ligjore dhe *Politikës së Mbrojtjes së të Dhënave të UKZ-së*.
2. Informacioni konfidencial mund të përfshijë, por nuk kufizohet në: protokolle, procese, teknika, softuer të lexueshëm nga kompjuteri, të dhëna, vizatime ose dokumente.

Neni 19

Sjellja e vlerësuesve/arbitrave

1. Universiteti Publik “Kadri Zeka” dhe studiuesit e tij:
 - 1.1. do të konsiderojnë vlerësimin nga kolegët si një fazë të rëndësishme në procesin e publikimit dhe shpërndarjes së rezultateve të kërkimit shkencor, në procesin e vlerësimit të granteve për aplikime kërkimore-shkencore dhe në shqyrtimin etik të projekteve kërkimore shkencore dhe
 - 1.2. do të inkurajojnë kërkuesit shkencorë të marrin rolin e vlerësuesve kolegë për takime, revista dhe botime të tjera, aplikime për grante dhe shqyrtimin e etikës së propozimeve kërkimore shkencore, duke u ofruar atyre mbështetjen e nevojshme.

Neni 20

Roli dhe përgjegjësia e recensentëve

1. Studiuesit që marrin rolin e recensentëve duhet të jenë të plotë dhe objektivë në punën e tyre duke e kryer atë në standardet më të larta dhe në përputhje me udhëzimet për recensionin kolegial të organizatës për të cilën ata kryejnë një recension.
2. Hulamtuesit duhet të sigurojnë konfidencialitetin e punës së tyre dhe të mos mbajnë ose kopjojnë asnjë material në shqyrtim (të përdorin dizajnët e kërkimit shkencor ose gjetjet e kërkimit shkencor nga një punim nën recension) pa lejen me shkrim të autorit/ëve që kanë kërkuar recensionin dhe nuk do të lejojnë të tjerët për ta bërë këtë.
3. Hulamtuesit që veprojnë si recensues/referues duhet t'i trajtojnë të gjitha materialet në të cilat u është dhënë qasja me besimin më të madh, pa përfituar nga çdo informacion i marrë si rezultat i rolit të tyre, p.sh., duke përdorur ide ose material nën vlerësim pa lejen me shkrim të autorit (ve) ose duke e paraqitur informacionin si të tyre.
4. Hulamtuesit të cilëve u kërkohet të veprojnë si recensues/referues duhet të deklarojnë çdo konflikt të mundshëm real ose të perceptuar interesi, si p.sh., marrëdhënie konkurruese, bashkëpunuese ose të tjera të ngushta me një ose më shumë autorë, kërkimi i të cilëve është nën vlerësim ose një interes të ngushtë profesional ose tregtar në puna. Nëse ekziston ndonjë konflikt real ose i perceptuar i interesit, studiuesit nuk duhet të marrin pjesë më tej në procesin e recensionit dhe duhet ta kthejnë raportin e kërkimit të palexuar.
5. Hulamtuesit të cilët në procesin e recensionit nga kolegët bëhen të vetëdijshëm për sjellje të pahijshme të mundshme, të tilla si plagjiaturë, falsifikim ose fabrikim, ose ngrenë shqetësime etike në lidhje me hartimin e kërkimit shkencor ose kryerjen e kërkimit, duhet të informojnë në mënyrë konfidenciale një person përkatës në organizatë që ka kërkuar recension të tillë si redaktori i revistës përkatëse ose kryetari i këshillit përkatës të granteve ose etikës.
6. Hulamtuesit që veprojnë si recensues duhet të jenë ekspertë në fushën e studimit në shqyrtim ose në metodologjinë e përdorur në kërkim. Nëse studiuesit e konsiderojnë veten si ekspertë të pamjaftueshëm për temën për të cilën u është kërkuar të bëjnë recensionin, ata duhet ta zbulojnë atë qartë dhe pritët ta kthejnë raportin e kërkimit shkencor të palexuar.

Neni 21

Rregullat e publikimit dhe autorësia

1. Universiteti Publik “Kadri Zeka” dhe studiuesit e tij duhet të:
 - 1.1. publikojnë dhe shpërndajnë kërkimin shkencor në një mënyrë që të gjitha gjetjet e kërkimit të paraqiten me saktësi dhe pa përzgjedhje që mund të jenë mashtruese;

1.2. do të qartësojnë çështjet që lidhen me publikimin dhe autorësinë, veçanërisht me rolet e të gjithë bashkëpunëtorëve dhe kontribuuesve, në një fazë të hershme të hartimit të një projekti, duke lejuar që, në varësi të kërkesave ligjore dhe etike, rolet dhe kontributet mund të ndryshojnë gjatë harkut kohor të kërimit shkencor. Çështjet mbi publikimin dhe autorësinë do të bien dakord bashkërisht dhe do t'u komunikohen të gjithë anëtarëve të ekipit të projektit kërkimor shkencor;

1.3. kufizohet autorësia e atyre bashkëpunëtorëve që kanë dhënë një kontribut të rëndësishëm intelektual ose praktik në kërkimin shkencor, duke përfshirë studentët universitarë ose pasuniversitarë. Asnjë person që plotëson kërkesat për autorësi nuk do të përjashtohet nga e drejta e autorit për kërkimin shkencor të paraqitur. Autorësia nuk do t'u ndahet autorëve të nderit ose "të ftuar" (d.m.th. atyre që nuk plotësojnë kriteret e autorësisë). Marrja e financimit, mbledhja e të dhënave ose mbikëqyrja e përgjithshme e grupit kërkimor shkencor, vetëm, nuk justifikon autorësinë;

1.4. studiuesit e listuar si autorë të çdo punimi duhet të jenë të gatshëm të marrin përgjegjësi publike për kërkimin shkencor dhe gjetjet e tij dhe të jenë në gjendje të qartësojnë kontributin e tyre në të;

1.5. duhet të njohin qartë të gjitha burimet e përdorura për kërkimin e tyre shkencor dhe të kërkojnë leje nga kontribuesit, përfshirë çdo student universitar ose pasuniversitar, nëse ata kanë kontribuar ndjeshëm në kërkim shkencor, por nuk plotësojnë kriteret e autorësisë;

1.6. bëjnë përpjekje për të siguruar që gjetjet e kërimit shkencor të shpërndahen gjerësisht si në komunitetin akademik ashtu edhe në publikun e gjerë, sipas rastit.

1.7. duhet të veprojnë në përputhje me të gjitha kushtet e vendosura nga financimi ose organet e tjera në lidhje me publikimin e kërimit të tyre shkencor dhe gjetjeve të tij dhe në përputhje me Politikën e Qasjes së Hapur të UKZ-së.

Neni 22

1. Universiteti Publik "Kadri Zeka" dhe studiuesit e tij duhet të:

1.1. të zbulojnë emrat dhe kontributin e të gjithë kontribuesve që nuk plotësojnë kriteret për autorësinë, duke përfshirë çdo student universitar ose pasuniversitar. Të gjithë financuesit dhe sponsorët e kërimit shkencor do të njihen qartë dhe do të ekspozohen çdo interes konkurrues dhe

1.2. duhet të zbulojnë çdo konflikt interesi të mundshëm ose aktual në lidhje me kërkimin e tyre shkencor kur raportojnë gjetjet e tyre në mbledhje ose në publikime. Hulumtuesit duhet të jenë të vetëdijshëm se dorëzimi i raporteve kërkimore shkencore tek më shumë se një botues

potencial në çdo kohë (d.m.th. dorëzim i dyfishtë) ose publikimi i gjetjeve në më shumë se një botim pa zbulim dhe njohje të përshtatshme të çdo publikimi të mëparshëm (d.m.th. publikim i dyfishtë) është i ndaluar.

Neni 23

UKZ-ja do të sigurojë që financuesit e kërimit shkencor të respektojnë detyrën e studiuesve për të publikuar kërkimet shkencore dhe gjetjet e tyre, të mos dekurajojnë ose të pengojnë publikimin ose shpërndarjen e kërimit shkencor dhe të mos tentojnë të ndikojnë në paraqitjen ose interpretimin në mënyrë të papërshtatshme të gjetjeve të kërimit shkencor.

Neni 24

UKZ-ja dhe studiuesit e saj nuk duhet të keqinterpretojnë kërkimin e tyre shkencor dhe gjetjet e tij kur publikojnë duke lënë mënjanë informacionin që ndryshon kuptimin ose rëndësinë e gjetjeve të tyre. Kjo përfshin përgjegjësinë e ndarjes së rezultateve negative sipas rastit.

Neni 25

Personi me përgjegjësi të përgjithshme për hulumtimin do të autorizojë një publikim të rezultateve ku autorizimi do të mbulojë të dyja, përmbajtjen e publikimit (integritetin e rezultateve, përshtatshmërinë e recensionit të brendshëm nga kolegët, mbrojtjen e duhur të të drejtave të pronësisë intelektuale, autorësinë e duhur) dhe atë të synuar vendi i botimit.

Neni 26

Hulumtimi duhet të publikohet si një entitet koherent në vend që të ndahet artificialisht në një numër pjesësh më të vogla. Kjo nuk zbatohet për publikimin paraprak kur është e përshtatshme, si p.sh. në format letre, ose prezantimi në konferenca.

Neni 27

1. Publikimi i tepërt ose i dyfishtë (d.m.th. një botim që përputhet ndjeshëm me një të botuar tashmë diku tjetër), është i ndaluar. Përgjashtimet nga kjo mund të lidhen me një publikim të një raporti të plotë që pason publikimin e një raporti paraprak, ose një punim të paraqitur në një takim, por i papublikuar plotësisht ose që është duke u shqyrtuar për botim në një format procedurash ose të ngjashëm.

2. Kur dorëzojnë një dorëshkrim, autorët duhet t'i bëjnë të ditur redaktorit informacionin për të gjitha raportet kërkimore shkencore të dorëzuara më parë, të cilat mund të konsiderohen si botime të tepërta ose të kopjuara për atë që dorëzohet. Autori(ët) duhet të njoftojnë redaktorin nëse raporti i dorëzuar përfshin tema për të cilat është publikuar një raport(a) kërkimor shkencor i mëparshëm. Çdo punë e tillë duhet të referohet në raportin e ri të kërimit shkencor.

Neni 28

Njohja e rolit të bashkëpunëtorëve dhe pjesëmarrësve të tjerë

1. Kontributet e bashkëpunëtorëve zyrtarë në kërkime shkencore dhe të gjithë të tjerëve që ndihmuan drejtpërdrejt ose tërthorazi e mbështetën kërkimin shkencor duhet të njihen siç duhet.
2. Mosnjohja e kontributeve të të tjerëve konsiderohet si sjellje joprofesionale.
3. Bashkëpunëtorët dhe kontribuesit e tjerë do të mbajnë pjesën e tyre të përgjegjësisë për kërkimin shkencor dhe gjetjet e tij.

Neni 29

Konfliktet e interesit

1. UKZ-ja dhe studiuesit e saj duhet të identifikojnë dhe deklarojnë në kohë çdo konflikt interesi, qoftë të një natyre ligjore, etike, morale, financiare, personale apo të natyrës tjetër, në mënyrë që të mos bëhet një çështje e ndërlikuar apo e zbatueshme.
2. UKZ dhe studiuesit e saj duhet të jenë të vetëdijshëm dhe të pranojnë se konfliktet e interesit (p.sh., konsiderata personale ose institucionale, duke përfshirë por pa u kufizuar në çështjet financiare dhe marrëdhëniet personale) mund të ndikojnë në mënyrë të papërshtatshme në kërkimin shkencor dhe se identifikimi, deklarimi dhe adresimi i konfliktit të interesit është i nevojshëm për shmangien e praktikave të dobëta në kërkime ose sjelljen e keqe të mundshme.
3. Kur trajtojnë një konflikt interesi, UKZ dhe studiuesit e saj duhet të identifikojnë nëse ai është i një lloji dhe ashpërsie që mund të rrezikojë në mënyrë fatale vlefshmërinë ose integritetin e kërkimit shkencor, në këtë rast studiuesit nuk do të vazhdojnë me kërkimin, ose nëse mund të jetë adresuar në mënyrë të përshtatshme nëpërmjet deklaratave dhe/ose masave mbrojtëse të veçanta në lidhje me kryerjen dhe raportimin e kërkimit shkencor.
4. Çdo konflikt i mundshëm interesi duhet t'u zbulohet në mënyrë konfidenciale me shkrim organeve përgjegjëse.

Neni 30

Të gjithë studiuesit dhe studentët e UKZ-së duhet të njihen me politikat dhe procedurat e UKZ-së që rregullojnë veprimtaritë kërkimore shkencore. Studiuesit duhet të jenë gjithashtu të vetëdijshëm për standardet dhe kërkesat e praktikave të mira kërkimore të përcaktuara në çdo legjislacion përkatës dhe udhëzimet e publikuara nga financuesit dhe organet përkatëse profesionale dhe të veprojnë sipas tyre. UKZ-ja dhe studiuesit e saj, në rast të marrjes së fondeve nga agjenci të jashtme, duhet të respektojnë kushtet e përcaktuara nga themeluesit gjatë punës së tyre kërkimore shkencore.

Neni 31

Detyrimet e tjera të Universitetit Publik “Kadri Zeka”

1. Universiteti Publik “Kadri Zeka” do të mbështesë zhvillimin, rritjen dhe transparencën e gamës së gjerë të aktiviteteve të shkëmbimit të njohurive të kryera nga studiuesit e tij, duke ofruar një kuadër dhe parime udhëzuese që lehtësojnë dhe mbështesin kërkuesit shkencorë në kryerjen e këtyre aktiviteteve. Studiuesit duhet të njihen me kuadrin dhe parimet udhëzuese të UKZ-së dhe të zhvillojnë aktivitetin e shkëmbimit të njohurive në përputhje me to.

2. Universiteti Publik “Kadri Zeka” dhe udhëheqja e tij duhet të angazhohen për të mbështetur sjelljen e mirë në kërkime dhe për të ndihmuar në parandalimin e sjelljeve të pahijshme, në mënyrë që të inkurajojë kërkimin e cilësisë sa më të lartë. Për të siguruar këtë, UKZ-ja dhe udhëheqja e tij janë përgjegjëse që:

2.1. Të ruajnë standardet më të larta të përpikmërisë dhe integritetit në të gjitha aspektet e kërkimit shkencor dhe të sigurojë që çdo veprimtari kërkimor shkencor e ndërmarrë nën patronazhin e UKZ-ve të kryhet në përputhje me kuadrin, detyrimet dhe standardet e pritshme etike, ligjore dhe profesionale;

2.2. Të sigurojë që politikat dhe procedurat e praktikave të mira të kërkimit shkencor janë zhvilluar dhe integruar në strategjinë e kërkimit shkencor të UKZ-së;

2.3. Të ndërmarrë një sërë masash për të siguruar që të krijohet dhe ruhet një mjedis që inkurajon një praktikë të mirë kërkimore shkencore dhe promovon një kulturë të etikës dhe integritetit të kërkimit shkencor;

2.4. Të sigurojë që këto politika dhe procedura plotësojnë dhe janë në përputhje me politikat ekzistuese organizative, si ato që lidhen me shëndetin dhe sigurinë, duke ngritur shqetësime në punë, menaxhimin e financave, pronësinë intelektuale, barazinë ose çështjet e diversitetit;

2.5. Të sigurojë drejtimin dhe mbikëqyrjen e kërkimit shkencor dhe studiuesve, duke përcaktuar linjat e qarta të llogaridhënies për organizimin dhe menaxhimin e kërkimit shkencor;

2.6. Të sigurojë që studiuesit e tij të jenë të vetëdijshëm, të kenë një kuptim të qartë dhe njëqasje të lehtë në politikat dhe procedurat përkatëse të kërkimit shkencor;

2.7. Të sigurojë që studiuesit e tij janë të aftë dhe të pajisur për të përfunduar kërkimin e tyre shkencor dhe për të përmbushur kërkesat ligjore dhe etike të kryerjes së kërkimit të tyre shkencor;

- 2.8. Të inkurajojë kërkuesit e tij që të ndjekin udhëzimet e përgjithshme mbi praktikat e mira në kërkime shkencore në institutet e tyre kërkimore dhe të marrin pjesë në trajnime përkatëse lidhur me edukimin dhe ngritjen e kapaciteteve;
- 2.9. Të inkurajojë zhvillimin e karrierës së studiuesve të saj, aktualë dhe të rinj dhe të sigurojë trajnime, burime dhe mbështetje përkatëse dhe gjithëpërfshirëse për të siguruar që ata janë të njohur me politikat dhe procedurat e kërkimit shkencor dhe janë të aftë t'i zbatojnë ato;
- 2.10. Siguroj mentorë të kualifikuar për të ndihmuar në trajnimin dhe zhvillimin e karrierës së studiuesve të rinj dhe mbështetje të veçantë për studiuesit studentë;
- 2.11. Të krijojnë një klimë kërkimore shkencore të bashkëpunimit të ndërsjellë, në të cilën kërkuesit shkencor të të gjitha niveleve inkurajohen të zhvillojnë aftësitë e tyre dhe në të cilën nxitet profesionalizmi dhe një shkëmbim i hapur idesh;
- 2.12. Të promovojë një komunitet kërkimor shkencor në të cilin nuk ndodh diskriminimi në bazë të gjinisë, racës, moshës, paaftësisë, orientimit seksual, përkatësisë fetare, pikëpamjeve politike ose shkencore, origjinës etnike ose kombëtare;
- 2.13. Monitorojë zbatimin, përshtatshmërinë dhe efektivitetin e politikave dhe krijuesve, vlerësojë dhe avancojë ato kur është e nevojshme dhe
- 2.14. Të zbatojnë procese transparente, në kohë, të fuqishme dhe të drejta për të adresuar pretendimet për sjellje të pahijshme kërkimore në rast se ato ndodhin.

Neni 32

Detyrimet e stafit akademik dhe studentëve

1. Studiuesit e Universitetit Publik “Kadri Zeka”, duke përfshirë stafin akademik dhe studentët dhe ata që nuk janë anëtarë të Universitetit Publik “Kadri Zeka”, por që kryejnë kërkime shkencore në mjediset e tij ose objektet e UKZ-së ose financimin për kërkimin e tyre shkencor, pritet të ndjekin standardet më të larta të etikës dhe integritetit në kryerjen e kërkimit të tyre shkencor.
2. Në zbatim të standardeve të tilla të larta, studiuesit pritet të:
 - 2.1. Ruajnë kompetencën profesionale brenda fushave të tyre të ekspertizës dhe standardet më të larta të ashpërsisë dhe integritetit në të gjitha aspektet e veprimtarisë së tyre kërkimore shkencore;
 - 2.2. Kuptojnë përgjegjësinë e tyre për të kryer kërkime shkencore në përputhje me kërkesat e duhura ligjore dhe etike, siç përcaktohet nga autoritetet statutore dhe rregullatore,

punëdhënësit, financuesit, organet e profesionit, institucioni (t) partnerë dhe palë të tjera të interesuara;

2.3. Njohin dhe respektojnë politikat dhe procedurat e UKZ-së për praktikën e mirë të kërkimit shkencor, etikën dhe integritetin e lidhur me kërkimin e tyre shkencor;

2.4. Sigurojnë që kërkimi i tyre shkencor në të gjitha fazat të jetë në përputhje me këto politika dhe procedura dhe çdo marrëveshje tjetër dhe/ose terma dhe kushte të rëndësishme për projektin dhe të kërkojnë udhëzime dhe mbështetje nga UKZ kur është e nevojshme;

2.5. Bashkëpunojnë me UKZ-në për të siguruar që ata të kenë trajnimin, burimet dhe mbështetjen e nevojshme për të kryer kërkimin e tyre shkencor, duke qenë të gatshëm të marrin pjesë në trajnime për të përmirësuar aftësitë e tyre dhe mentorimin e të tjerëve;

2.6. Sigurojnë sigurinë, dinjitetin, mirëqenien dhe të drejtat e atyre që lidhen me kërkimin shkencor;

2.7. Jenë përgjegjës për sigurinë e të tjerëve nën mbikëqyrjen e tyre dhe duke siguruar që vlerësimet e rrezikut të jenë përfunduar përpara fillimit të kërkimit shkencor;

2.8. Menaxhojnë në mënyrë efektive dhe transparente çdo konflikt interesi, qoftë aktual apo potencial, duke i raportuar ato autoritetit përkatës sipas nevojës;

2.9. Të jenë të ndërgjegjshëm për llojet e sjelljes së pahijshme të kërkimit dhe të veprojnë me mirëbesim në lidhje me pretendimet për sjellje të pahijshme kërkimore shkencore, qoftë në lidhje me ngritjen e pretendimeve ose në lidhje me kërkesën për të marrë pjesë në një hetim;

2.10. Njohin përgjegjësinë e tyre ndaj UKZ-së dhe kolegëve të tyre për kryerjen e kërkimit shkencor të tyre dhe t'i sugjerojnë organizatës se si mund të zhvillohen ose rishikohen udhëzimet për praktikën e mira në kërkime shkencore.

Neni 33

1. Studiuesit e angazhuar në mbikëqyrjen dhe zhvillimin e studiuesve të tjerë janë përgjegjës:

1.1. Për sigurimin që të gjitha kërkimet e ndërmarra shkencore nga studiuesit e rinj të jenë në përputhje me praktikën më të mirë kërkimore shkencore, me kërkesat ligjore dhe kërkesat e tjera përkatëse;

1.2. Të njihen me përgjegjësitë e tyre si mbikëqyrës dhe me rregulloret e përgjithshme përkatëse të UKZ-së dhe udhëzimet institucionale për praktikën e mirë kërkimore shkencore;

1.3. Të sigurojnë që ata kanë njohuritë, aftësitë, kompetencat, trajnimin, kohën dhe burimet e nevojshme për të kryer atë rol dhe të kërkojnë mbështetje nëse është e nevojshme;

1.4. Për monitorim të zhvillimit të duhur intelektual, teknik, etik, në karrierë dhe progresin e përgjithshëm të stafit të ri kërkimor shkencor dhe studentëve;

Neni 34

Sjelljet e pahijshme

1. Sjellja e pahijshme e kërkimit nënkupton trillim, falsifikim ose plagjiaturë në propozimin, kryerjen ose vlerësimin e kërkimit shkencor, ose në raportimin e rezultateve të kërkimit shkencor.

2. Sjellje e pahijshme kërkimore ekziston atëherë kur një nga këto forma ose komulativisht (në mënyrë kumulative) paraqiten:

2.1. Fabrikimi;

2.2. Falsifikimi ose

2.3. Plagjiatura.

3. Shprehja - **fabrikim** nënkupton krijimin e të dhënave ose rezultateve dhe regjistrimin ose raportimin e tyre. Fabrikimi është praktikë e gjenerimit të të dhënave pa kryer kërkimin shkencor përkatës. Gjetjet e hulumtimit nuk duhet të diskutohen, ndahen ose publikohen nëse puna nuk është ndërmarrë vërtet. Sipas të dhënave Springer, fabrikimi ka të bëjë me krijimin e gjetjeve të kërkimit shkencor. Në kërkimin shkencor dhe kërkimin akademik, fabrikimi i të dhënave është keqinterpretim i qëllimshëm i rezultateve të kërkimit shkencor. Të dhënat eksperimentale mund të fabrikohen duke raportuar eksperimente që nuk janë kryer kurrë, dhe të dhënat e sakta mund të manipulohen ose keqinterpretohen për t'iu përshtatur një rezultati të dëshiruar.

4. Shprehja – **falsifikim** nënkupton manipulimin e materialeve, pajisjeve ose proceseve kërkimore shkencore, ose ndryshimi ose heqja e të dhënave ose rezultateve në mënyrë që kërkimi shkencor të mos përfaqësohet me saktësi në të dhënat e kërkimit. Sipas Shtëpisë Botuese Springer, falsifikimi i të dhënave do të thotë: manipulimi i të dhënave kërkimore me qëllimin për të dhënë një përshtypje të rreme. Kjo përfshin manipulimin e imazheve (p.sh. mikrografë, xhel, imazhe radiologjike), heqjen e rezultateve të jashtme ose "të papërshtatshme", ndryshimin, shtimin ose heqjen e pikave të të dhënave, etj.

5. Shprehja - **plagjiaturë** nënkupton përvetësimin e ideve, proceseve, rezultateve ose fjalëve të një personi tjetër pa dhënë vlerësimin e duhur. Në mënyrë letrare do të thotë vjedhje, marrje e materialit të autorizuar nga të tjerët dhe paraqitja si dikush tjetër. Normat mund të ndryshojnë brenda fushave të ndryshme në lidhje me mënyrën e duhur në të cilën atribuohet kredia, kështu

që është jashtëzakonisht e rëndësishme që studiuesit të familjarizohen me konventat përkatëse të citimeve.

6. Forma të tjera të sjelljes së pahijshme përfshijnë mospërmbushjen e kërkesave të qarta etike dhe ligjore si keqpërfaqësimi i interesave, shkelja e konfidencialitetit, mungesa e pëlqimit të informuar dhe abuzimi i subjekteve ose materialeve të kërkimit shkencor. Sjellja e keqe përfshin gjithashtu trajtimin e pahijshëm të shkeljeve, të tilla si përpjekjet për të mbuluar sjelljen e keqe dhe hakmarrjet ndaj sinjalizuesve.

7. Sjellja e pahijshme e kërkimit nuk përfshin gabime të sinqerta ose dallime mendimesh.

8. Kundërvajtjet e vogla mund të mos çojnë në hetime formale, por janë po aq të dëmshme duke pasur parasysh shpeshësinë e tyre të mundshme dhe duhet të korrigjohen nga stafi akademik dhe mentorët.

Neni 35

Llojet e plagjiaturës

1. Ekzistojnë lloje të ndryshme të plagjiaturës:

1.1. Plagjiaturë e drejtpërdrejtë, më së shpeshti, krimi i plagjiaturës përfshinë adoptimin e pjesëve nga shkrimi i një autori tjetër pa citimin e duhur të burimit. Shpesh personi që kopjon nga teksti nuk ndryshon as edhe një fjalë të vetme. Plagjiati gjithashtu mund të ndryshojë pjesë të fjalive ose të zëvendësojë disa nga fjalët me fjalët e tij/saj. Megjithatë, ajo hyn edhe nën krimin e plagjiaturës;

1.2. Plagjiatura e mozaikut, ky është një lloj tjetër i plagjiaturës që është i paqëllimshëm. Në këtë rast, plagjiati mund të ketë cituar burimin e përmbajtjes të cilit i është referuar. Por, nëse ai/ajo nuk e pranon pjesën e cituar ose i vendos saktë nën thonjëza;

1.3. Vetë-plagjiatura është një nga llojet e zakonshme të plagjiaturës, ku shkencëtarët/studiuesit kopjojnë dhe vendosin një pjesë të punimit të tyre akademik të dorëzuar më parë. Nëse studiuesi dorëzon të njëjtin punim për dy konferenca ose revista të ndryshme shkencore pa ndryshuar asnjë fjalë të vetme, atëherë kjo konsiderohet si vetë-plagjiaturë. Edhe pse vetë-plagjiatura nuk përfundon shpesh me veprime serioze ligjore, kjo mund të ndikojë në prezantimin e punimeve akademike, punimeve kërkimore;

1.4. Plagjiaturë aksidentale, përfshinë situatën kur plagjiasti citon gabim frazat ose pjesët e tekstit që ka marrë nga materiali burimor ose nuk e citon burimin madje ose në mënyrë adekuate ose citon një burim të gabuar, ato konsiderohen si plagjiaturë.

Neni 36

1. Autorësia jep kredi. për kontributet e një individi në një studim dhe mbart përgjegjësi. Nuk ka standarde të pranuar botërisht për caktimin e autorësisë dhe parimet, zakonet dhe praktikat ndryshojnë ndjeshëm nga një disiplinë në tjetrën. Përgjegjësia për vendimet në lidhje me autorësinë e botimeve u takon atyre që kanë kryer punën e raportuar në botim. Studiuesit duhet të jenë të vetëdijshëm për praktikën e autorësisë brenda disiplinave të tyre dhe duhet të respektojnë gjithmonë çdo kërkesë të përcaktuar nga revistat si pjesë e udhëzimeve të tyre për autorët.

2. Një autor është një individ që gjykohet se ka dhënë një kontribut të konsiderueshëm intelektual ose praktik në një botim dhe që pranon të jetë përgjegjës për atë kontribut. Kjo zakonisht përfshin këdo që ka:

2.1. dhënë një kontribut të rëndësishëm në konceptimin ose hartimin e projektit ose përvetësimin, analizën ose interpretimin e të dhënave për punën dhe

2.2. hartuar veprën ose e ka rishikuar në mënyrë kritike për përmbajtje të rëndësishme intelektuale.

Neni 37

Çdokush i listuar si autor në një punim duhet të miratojë versionin përfundimtar të punimit dhe të pranojë përgjegjësinë për t'u siguruar që ai ose ajo është i njohur me përmbajtjen e tij dhe mund të identifikojë kontributin e tij ose të saj në të.

Neni 38

1. Individët që kontribuuan në vepër, por kontributet e të cilëve nuk ishin të përmasave të mjaftueshme për t'u renditur si autorë, duhet të njihen siç duhet, zakonisht në një seksion falënderimesh. Në veçanti, ndihma e personelit të shërbimeve teknike (p.sh. personeli i objektit) duhet të njihet, nëse është e nevojshme.

2. Autorët duhet të jenë të kujdesshëm për të siguruar njohjen e drejtë dhe të duhur të kontributeve nga individë që nuk janë renditur si autor dhe të sigurohen që mirënjohjet të pasqyrojnë plotësisht nivelin e kontributit të kontribuuesit.

Neni 39

1. Çdokush i listuar si autor në një dorëshkrim duhet të plotësojë të gjitha kriteret e mëposhtme:
 - 1.1. Të kenë dhënë një kontribut të konsiderueshëm intelektual në disa komponentë të veprës origjinale të përshkruar në dorëshkrim;
 - 1.2. Të kenë marrë pjesë në hartimin dhe/ose vlerësimin e dorëshkrimit;
 - 1.3. Të jenë në dijeni se dorëshkrimi është dorëzuar për botim dhe
 - 1.4. Të pranojnë të mbajnë përgjegjësi për çdo çështje që lidhet me korrektësinë ose integritetin e punës
2. Kërkoheq që të gjitha punimet e publikuara të përfshijnë emrat, përkatësitë ku është kryer hulumtimi dhe adresën e emailit të të gjithë autorëve të listuar në punim, si dhe të ofrojnë informacion të saktë kontakti siç kërkoheq në kontratën e të drejtave të botuesit.
3. Botuesi nuk duhet të lejojë autorë anonimë dhe çdo punim i botuar në Bibliotekën Dixhitale pa emra autorësh, përkatësi dhe adresë emaili mund të tërhiqet.

Neni 40

1. Metodatat e zakonshme të krijimit të listave të rendit të autorëve janë:
 - 1.1. Kontributi relativ, mënyra më e zakonshme e renditjes së autorëve është nga kontributi relativ. Autori i cili ka punuar më së shumti në draft artikullin dhe kërkimin themelor shkencor bëhet autori i parë. Të tjerët renditen në rend zbritës të kontributit. Megjithatë, në shumë disiplina, të tilla si shkencat e jetës, autori i fundit në një grup është hulumtuesi/autori kryesor - personi që mbikëqyri punën;
 - 1.2. Lista alfabetike, në disa fusha, veçanërisht ato që përfshijnë projekte të grupeve të mëdha, përdorin metoda të tjera. Për shembull, ekipet e fizikës së grimcave me energji të lartë rendisin autorët sipas alfabetit;

Neni 41

Vetëcitimi

Vetëcitimi ndodh në një artikull kur një autor i referohet një botimi tjetër të tij. Kjo mund të jetë një mënyrë legjitime për të referuar gjetjet e mëparshme, por vetë-citimet ndonjëherë mund të bëhen në mënyrë të padrejtë në përpjekje për të rritur numrin e citimeve të një individi. Duke iu përmbajtur normave të etikës shkencore, përqindja e vetëcitimit nuk duhet të kalojë 10-12% (lidhjet me botimet e autorit të artikullit dhe lidhjet me artikujt e shkencëtarëve të tjerë në këtë revistë).

Neni 42

Publikimi i dyfishtë

Publikimi i dyfishtë është një formë e botimit të tepërt ku i njëjti artikull botohet më shumë se një herë, pa pranuar publikimin e parë dhe duke e prezantuar si publikim të ri me ndryshime kozmetike vetëm në tituj dhe jo në përmbajtje.. Publikimi dytësor është një lloj publikimi i pranueshëm – botimi i të njëjtit artikull për audiencë të ndryshme – për shembull, në një revistë me gjuhë tjetër ose në konferenca të ndryshme. Publikimet e dyfishta janë të tepërta sepse paraqesin të njëjtat të dhëna.

Neni 43

Masat kundër pandershmërisë në krijimtarinë akademike

1. Rritja e ndërgjegjësimit për praktikën e pandershme në krijimtarinë akademike tek studentët, doktorantët dhe stafi akademik realizohet përmes trajnimeve, seminareve dhe masave të tjera. Zbatimi i këtyre masave kryhet nga prorektori për hulumtim dhe kërkime shkencore, dekanët e fakulteteve dhe drejtorët e instituteve.
2. Verifikimi i origjinalitetit të krijimtarisë akademike mbështetet edhe nga aplikimi i mjeteve teknike për verifikimin elektronik të rezultateve shkencore tashmë të publikuara, si dhe me masa të tjera. Zbatimi i këtyre masave kryhet nga prorektori për hulumtim dhe kërkime shkencore, dekanët e fakulteteve, drejtorët e instituteve, drejtuesit e departamenteve, kryeredaktorët e botimeve shkencore të universitetit dhe kryetarët e redaksisë së koleksioneve të materialeve shkencore, forumet, komisionet e mbrojtjes së punimeve të diplomës, Këshilli i Etikës akademike dhe nga organe të tjera, në përputhje me kompetencat e tyre në përputhje me aktet normative dhe rregullat e brendshme të universitetit.
3. Procedura për zbatimin e masave me mjete teknike rregullohet me Rregulloren për verifikimin elektronik të origjinalitetit të krijimtarisë akademike.

Neni 44

Paraqitja e rezultateve shkencore për marrjen e gradës arsimore ose shkencore

1. Me rastin e paraqitjes së rezultateve shkencore për marrjen e gradës arsimore ose shkencore ose për mbajtjen e një pozicioni akademik, autorët nënshkruajnë deklaratën e origjinalitetit të punimeve të paraqitura dhe të integritetit në punën akademike.

2. Në rastet e akteve të pandershmërisë në punën akademike, që janë shkelje të ligjeve dhe rregulloreve në fushën e arsimit të lartë dhe shkencës dhe të rregulloreve të brendshme të universitetit, zbatohen procedurat e parashikuara në aktet përkatëse dhe vendosen gjoba.

Neni 45

Dispozitat përfundimtare

1. Interpretimin e *Rregullores për etikë dhe integritet në kërkimin shkencorë* e bënë Senati i Universitetit Publik “Kadri Zeka”.
2. Kjo rregullore hyn në fuqi ditën publikimit të web faqen zyrtare të Universitetit Publik “Kadri Zeka”, Gjilan.

**Kryesuesi i Senatit të
Universitetit Publik “Kadri Zeka”
Gjilan**

**Prof. Asoc. Dr. Artan Dërmaku
Rektor**